SORTLAND KOMMUNE

Arkivsaknr.:	26/194
Dok.nr:	26/768
Arkiv:	FA
Saksbehandler:	Brita Kleivan
Dato:	14.01.2026

KS Debatthefte 2026 Tid for taktskifte

Utvalgssaksnr.	Utvalg	Møtedato
PS - 017/26	Formannskapet	19.02.2026
PS - 002/26	Kommunestyret	26.02.2026

KOMMUNEDIREKTØRENS INNSTILLING
Saken er drøftet og følgende innspill gis: …

Formannskapet behandling - 19.02.2026 - PS-017/26

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Forslag til vedtak fra H, FRP, SP, foreslått av Ann Cathrin Stafseth, Høyre

Saken oversendes kommunestyret.

Votering:
Forslag fra H, FRP, SP enstemmig vedtatt.

Formannskapet PS - 017/26 VEDTAK:
Saken oversendes kommunestyret.

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN
Kommunesektorens organisasjon KS ønsker innspill i årets debatthefte «Debatthefte 2026. Tid for

taktskifte». Kommunedirektøren legger i denne saken frem problemstillingene i debattheftet til politisk behandling.

FAKTA I SAKEN
KS inviterer hvert år kommunene og fylkeskommunene til å gi innspill på aktuelle strategiske spørsmål som skal bidra til å utvikle ny politikk eller sette dagsorden. Dette gjøres via debattheftet. Dokumentet bør leses i sin helhet og er vedlagt saken.

Innspillet fra Sortland kommune sammenstilles av KS Nordland og tas med som beslutningsgrunnlag når KS Hovedstyre senere behandler temaene. Sammenstilling av svarene vil følges opp i kommende konferanser og generelt i det interessepolitiske arbeidet.

VURDERING
Kommunesektoren står overfor store utfordringer som krever raske omstillinger og tydelige politiske prioriteringer. Debattheftet i fjor handlet om forventningsgapet, et gap mellom hva som kreves og forventes av kommunesektoren og hva som er mulig å få til med resursene som er tilgjengelig.

Dette debattheftet handler om hva kommuner og fylkeskommuner selv kan og bør gjøre nå for å redusere forventningsgapet og møte de store og dramatiske sikkerhetspolitiske endringene i verden og i Norge.

KS vil utfra svarene dere gir, følge opp både med forventinger overfor nasjonale myndigheter og i annet interessepolitisk arbeid, samt som utviklingsaktør overfor medlemmene og som arbeidsgiverorganisasjon.

Taktskifte for bærekraftig velferd

Kommunesektoren står overfor store og økende utfordringer knyttet til befolkningsutvikling, arbeidskraft og økonomi. Antallet eldre vil dobles innen 2050, og kommuner og fylkeskommuner vil møte betydelige økonomiske og personellmessige begrensninger.

Det er derfor avgjørende å foreta nødvendige prioriteringer, mobilisere innbyggernes ressurser og bruke tilgjengelige arbeidskraftressurser mest mulig effektivt, for å sikre at innbyggerne har tillit til et bærekraftig velferdssamfunn også i fremtiden.

For å møte utfordringene må endringstakten økes:

- Planlegge og forebygge bedre, for å bidra til at innbyggerne kan bo hjemme lengre og leve friske liv, for eksempel gjennom tilrettelegging av boliger og bomiljøer nær tjenestene.
- Godt samarbeid i kommuner og fylkeskommuner mellom folkevalgte og administrasjon, samt godt partssamarbeid.
- Godt samarbeid med lokalsamfunnet for å sikre at tiltakene blir mer treffsikre og øke forståelsen for nødvendige endringer.
- Digitalisering, innovasjon og forsøk for å skape bærekraftige tjenester. Nye teknologiske løsninger kan frigjøre arbeidskraft og gjøre hverdagen enklere for både ansatte og innbyggere, samtidig som de gir mulighet for bedre ressursutnyttelse.
- På selvstendig grunnlag vurdere tettere samarbeid og om det er mer hensiktsmessig å slå seg sammen med andre for å styrke fagmiljøer og rekruttering.
- Effektivisere og prioritere tjenestetilbudet i takt med befolkningsutviklingen. Kommunen må tilpasse omfang og innhold i tjenestene etter lokale behov og ressursgrunnlag, og vurdere hva som er “godt nok”.

Nok arbeidskraft og riktig bruk av ansattes kompetanse er avgjørende for en bærekraftig velferd framover. For å mobilisere mer arbeidskraft er løsningene å inkludere flere i arbeidslivet, redusere sykefraværet, forlenge yrkeslivet og organisere arbeidet på nye måter. I tillegg er det mye å hente ved å mobilisere innbyggernes egne ressurser.

Kommunene har i økende grad tatt i bruk fleksible arbeidstidsordninger som langvakter og årsturnus for å sikre stabile tjenester og møte behovene til dagens arbeidstakere. Langvakter, ofte brukt i helger, gir mer stabil bemanning, lavere sykefravær og bedre arbeidsmiljø. Årsturnus gir forutsigbare arbeidsplaner og bedre oversikt over ressursbruken.

Kommunene har gitt KS tydelige tilbakemeldinger om behovet for større handlingsrom til å planlegge og organisere arbeidstiden. KS har fulgt opp dette i samarbeid med partene, og jobber nå for nasjonale løsninger som gjennomsnittsberegning av arbeidstid og en sentral avtale om langvakter. Dette støttes av helsepersonellkommisjonen og er omtalt i regjeringens Nasjonal helse- og samhandlingsplan 2024–2027.

Spørsmål til drøfting:

1. **Hva må vi gjøre i vår kommune de neste to årene for å øke endringstakten for bærekraftig velferd?**

Forslag til tiltak/prioriteringer:

Folkehelsearbeid – økt fokus på forebygging av innbyggernes helse

- Systematisk gjennomgående arbeid i kommunens tjenesteområder
- Delkapittel i alle nye/reviderte kommunedel- og temaplaner
- Etablere samhandlingsarenaer der innbyggere og kommunen har folkehelse som tema

Bomiljø – boligpolitikk

- Revisjon av boligsosial plan
- Bomiljø som tema i revisjon av arealplan / byplan

Frivillighet

- Etablere møteplasser mellom frivillige organisasjoner og kommunen for å kartlegge mulighetsrom for bidrag inn i velferdstjenestene

Digitalisering

- Revisjon av Digitaliseringsstrategien (foreligger vedtak)
- Handlingsplaner for hver sektor – prioriteringsliste/oversikt over behov for innvestering av digitale verktøy
- Systematisk arbeid internt med implementering av nye digitale verktøy og fornying av arbeidsprosesser for effektivisering av tjenestene
- Tiltak for økt digital kompetanse – ansatte, politikere, innbyggere

Arbeidskraft og kompetanse

- Etablere større fagmiljø (endrete strukturer)
- Samarbeide med andre kommuner om tjenestetilbud (utvide med flere fagområder via ILAG tjenestesamarbeid)
- Organisere arbeidet annerledes – endret oppgavedeling
- Fortsette med nye tiltak for å redusere sykefravær
- Tiltak for å få ansatte til å stå lenger i arbeid

Godt samarbeid mellom politikk, administrasjon og fagorganisasjonene

- Felles forståelse for utfordringsbilder og kunnskapsgrunnlag for bærekraftige velferdstjenester

Hvordan kan vi i vår kommune de neste to årene bruke og mobilisere de arbeidskraftressursene vi har best mulig for å løse samfunnsoppdraget vårt?

Forslag til tiltak/prioriteringer:

- Arbeidsdeling – differensiere oppgaver slik at ufaglærte kan overta oppgaver som ikke krever formell kompetanse
- Etablere flere praksisplasser som er i interessefeltet for ungdom i utenforskap
- Etablere utdanningsstillinger, der ufaglærte kan få et utdanningsløp til fagbrev internt i kommunen
- Aktiv rekruttering av pensjonister som vikarer

Taktskifte for skjerpet beredskap

Den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa er mer alvorlig enn på lenge, og kommuner og fylkeskommuner har en sentral rolle som førstelinje i totalforsvaret. Hacker-angrep, påvirkningsaksjoner, klimaendringer og geopolitiske trusler stiller nye krav til beredskap og krisehåndtering.

Stortinget har behandlet totalberedskapsmeldingen, som understreker kommunenes ansvar for grunnberedskap og fylkeskommunenes koordinerende rolle, som bygger på NATOs syv grunnleggende forventninger til samfunnets motstandsdyktighet. Kommunene skal sikre kontinuitet i kritiske tjenester, robust kraftforsyning, mat- og vannforsyning, evakuering og transport, sivile kommunikasjonssystemer og helsetjenester – også i kriser og krig.

For å skjerpe beredskapen kan dette være aktuelle tiltak for kommunene og fylkeskommunene:

- Samarbeide tettere lokalt. Kommunale beredskapsråd og samarbeide med frivillige, næringsliv, politi og andre aktører styrker evnen til å forebygge og håndtere kriser, og gir bedre koordinering av ressursene.
- Rekruttere arbeidskraft. Ved krise eller krig kan staten beordre innbyggere til sivilt arbeid, men loven avklarer ikke kommunenes behov for personell, for å ivareta kritiske tjenester.
- Styrke befolkningens demokratiske motstandskraft. Tillit til myndigheter og lokalsamfunn og kildekritisk tenkning er en viktig beredskapsressurs mot digitale påvirkningsaksjoner og undergraving av demokratiet.
- Styrke egenberedskapen i lokalsamfunnet. DSB anbefaler at innbyggere skal klare seg minst én uke uten strøm og vann. Kommuner kan styrke beredskapen med å etablere alternative løsninger for drikkevann, mat, oppvarming og lokale beredskapslagre.

- Styrke den digitale sikkerheten og beredskapen. Kommunen bør sikre robuste digitale løsninger mot dataangrep og en beredskap for håndtering av alvorlige driftsavbrudd.
- Øve selv og sammen med andre. Felles øvelser med eksterne aktører gir bedre beredskap og øker samhandlingen i krisesituasjoner.

Spørsmål til drøfting:

Hva må vi prioritere i vår kommune/fylkeskommune for å styrke beredskapsevnen – både i egen organisasjon og i lokalsamfunnet?

Forslag til tiltak/prioriteringer:

- Etablere lokalt beredskapsråd
- Skaffe oversikt over aktuelle uønskede hendelser/scenarioer for Sortland kommune
- Oppdatere overordnet beredskapsplan
- Etablere formalisert samarbeid med eksterne aktører og andre offentlige virksomheter
- Involvere privat næringsliv i arbeidet med totalberedskap for Sortland kommune

Personalmessige forhold
Ikke relevant

Medvirkning fra Eldreråd, Råd for personer med funksjonsnedsettelse, Ungdomsråd
Ikke relevant

Økonomiske forhold
Ikke relevant

Folkehelse
Ikke relevant

Klima-, miljø- og naturforhold
Ikke relevant

KONKLUSJON
Saken drøftes i Formannskapet.

Vedlegg:
KS Debatthefte 2026 Tid for taktskifte